

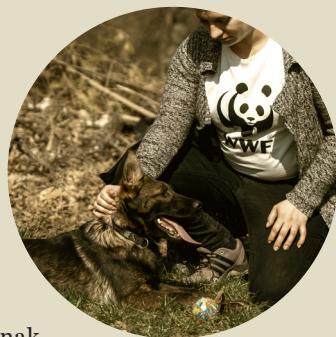
PSI: NAŠI PARTNERI U OTKRIVANJU OTROVA I ZAŠTITI DIVLJH ŽIVOTINJA

The SWiPE project has received funding from the LIFE Programme of the European Union.

Hiljadama godina psi dele jedinstvenu vezu sa ljudima, služeći nam kao verni saputnici u različitim aspektima života.

Od najranijih dana civilizacije psi su bili uz nas, formirajući trajno partnerstvo koje je izdržalo test vremena. Kroz proces pripitomljavanja, ljudi i psi su stvorili duboku vezu koja prevazilazi puko druženje – psi su evoluirali zajedno sa nama, prilagođavajući se našim potrebama i postajući sastavni deo našeg društva.

Kako se naš odnos sa psima razvijao, tako su se razvijale i njihove uloge u našim životima. Postali su naši saveznici u lovu, pomažući nam u pronalaženju plena i pružajući neprocenjivu pomoć u borbi za opstanak.

Vremenom su preuzeli nove odgovornosti, pa se tako danas koriste u pronalaženju eksplozivnih materija, opojnih droga, nestalih osoba, invazivnih biljnih i životinjskih vrsta, a sve ovo zahvaljujući njihovom izvanrednom čulu mirisa. Psi imaju i druge sposobnosti koje njihovu ulogu u životima ljudi čine značajnom, pa tako imamo pse za čuvanje stada, pse pomagače, pse vodiče slepih, pse za emocionalnu podršku, a ovo su samo neke od uloga koje imaju u našem društvu.

U ovom letku istražujemo izuzetnu ulogu koju psi imaju u otkrivanju otrova i zaštiti divljih vrsta.

MOĆ PSEĆEG ČULA NJUHA

Psi imaju neverovatno čulo mirisa, sa do 220 miliona mirisnih receptora (a po nekim istraživanjima i više) u poređenju sa naših samo 5 miliona. Veoma osetljivo čulo mirisa omogućava im razaznavanje mirisa koje ljudi ne mogu da oseće. Ova prirodna sposobnost čini pse gotovo idealnim za pronalaženje otrova i lociranje otrovanih leševa u različitim sredinama.

Često se kaže da „psi vide svet nosom“. Njihova sposobnost da detektuju kako male, tako i velike količine neke supstance u relativno kratkom vremenskom intervalu ih čini savršenim biološkim detektorima i odličnim partnerima u borbi za očuvanje divljih vrsta.

Krivolovci često koriste otrove da ubiju ciljane vrste ili kao metodu „kontrolne štetočina“, ostavljajući za sobom otrovan mamac ili otrovane leševe koji mogu usmrtiti ne samo predviđene mete već i druge životinje u blizini, jer se životinje mogu otrovati ako direktno pojedu otrov ili ako pojedu otrovanu jedinku. Ovo čini da su posledice otrova u prirodi ogromne, a hitna reakcija nužna. Psi obučeni za otkrivanje otrova služe kao sistem ranog upozorenja, locirajući ove smrtonosne pretnje pre nego što dođe do dalje štete i tako spašavaju na hiljade života.

OBUKA I STRUČNOST

Obuka pasa se u najvećem delu zasniva na pozitivnom potvrđivanju, što znači da svako željeno ponašanje nagrađujemo.

Obuka pasa zahteva prvenstveno dobar odabir psa u skladu sa namenom za koju planiramo da ga obučavamo, potom njegovu socijalizaciju i predobuku, obuku, kontinuirano održavanje stepena obučenosti, kao i inoviranje i uvođenje novih mirisa po potrebi. Psi za otkrivanje otrova se najčešće obučavaju uz pomoć motivacionih predmeta – aporta (omiljene igračke, loptice ili slično), a sama obuka je za psa lepo i pozitivno iskustvo. Pas angažuje svoje čulo njuha zbog želje za nagradom koja dolazi na kraju, a ta nagrada može da bude igra sa vodičem, loptica, maženje, pohvala, hrana i drugo. Svaki pas je individua za sebe, pa se svakom psu pristupa sa dužnom pažnjom i obuka se planira i realizuje u skladu sa njegovim temperamentom i iskustvom. Ključno je da vodič sa svojim psom ostvari dobar kontakt i da vodič i pas dobro poznaju jedno drugo.

U procesu obuke, važno je da pas iskusi što je moguće više različitih situacija, kako bi bio što spremniji za realnu situaciju kada do nje dođe. Pas se obučava u zatvorenim prostorijama, ali i na otvorenim prostorima, na livadama, njivama, šumama, blizu močvara, reka i slično, kako bi razvijao svoje sposobnosti i stvarao specifične „mirisne slike“ u glavi. U zavisnosti od više faktora, pas može aktivno da traži nekoliko desetina minuta u punom, odnosno skoro punom kapacitetu, nakon čega mu je potreban odmor.

Nijedna od supstanci koju pas traži nije opasna za njega ukoliko je udahne, a posebnim metodama se pas obučava kako ne bi doticao (liznuo, pojeo) otrovnu materiju ili otrovanu životinju i time sebe doveo u opasnost.

Ovi psi postaju stručnjaci u prepoznavanju ciljanih mirisa iz velike palete mirisa u njihovoj okolini. Oni mogu da razlikuju prirodne mirise i mirise otrova, čak i kada su otrovi maskirani drugim supstancama. Ovaj nivo preciznosti osigurava da su njihova upozorenja pouzdana i tačna, što omogućava brzu akciju. Zahvaljujući svojoj brzini, okretnosti i drugim sposobnostima, pas je u stanju da pretraži veliku površinu za kratko vreme, što ih čini odličnim saveznicima u ovoj zajedničkoj borbi.

PRIMENE U ZAŠTITI DIVLJIH ŽIVOTINJA

Psi sa svojim čulom mirisa i sa svojim obučenim vodičima ključni su u lociranju ovih otrovanih mamaca, omogućavajući nadležnim organima da brzo intervenišu i uklone ove smrtonosne pretnje.

U našim naporima za očuvanje divljih životinja, psi igraju vitalnu ulogu otkrivanjem otrova, a samim tim i sprečavanjem daljeg trovanja. Ilegalni lov i aktivnosti kontrole predatora često podrazumevaju otrovne mamce kao metod za ciljano ubijanje određenih vrsta. Ovi mamci predstavljaju ozbiljnu opasnost ne samo za predviđene mete već i za druge životinje u prirodi.

Štaviše, u slučajevima kada se sumnja da su divlje životinje otrovane, ovi pseći heroji su neprocenjivi. Njušenjem pronalaze otrovne supstance i otrovane životinje i tako pomažu u prikupljanju ključnih dokaza. Njihove brze akcije ne samo da pomažu u identifikaciji i krivičnom gonjenju počinitelaca, već i štite divlje vrste od konzumiranja toksičnih supstanci.

Uticaj ovih pasa ima i preventivnu ulogu. Samo njihovo prisustvo deluje odvraćajuće, obeshrabrujući potencijalne počinioce da se upuste u aktivnosti trovanja. Mnoge zemlje su zabeležile značajno manje slučajeva trovanja nakon uključivanja ovih pasa u svoj sistem reakcije na pretnje. Znajući da su ovi marljivi psi na oprezu, oni koji razmišljaju o upotrebi otrova često odustanu od svojih namera.

ZAJEDNIČKI NAPORI

Negujući kulturu svesti i budnosti, možemo kolektivno da zaštitimo naše divlje životinje i prirodne resurse.

Psi koji se koriste u otkrivanju otrova rade zajedno sa iskusnim vodičima. Mnoge zemlje koje su počele da koriste ove pse, pokazale su da udruženja za zaštitu životinja, policija i tužilaštvo imaju dobru saradnju, dele uvide, tehnike i najbolje prakse i time dodatno jačaju borbu protiv trovanja, osiguravajući koordinisan i efikasan odgovor.

Angažovanje javnosti i edukacija igraju ključnu ulogu u podršci radu ovih timova. Zajednice mogu igrati aktivnu ulogu prijavljivanjem bilo kakvog sumnjivog trovanja ili pružanjem informacija koje mogu pomoći istrazi.

ZAKLJUČAK

Psi obučeni za otkrivanje otrova i otrovanih leševa su veoma važni, a u pojedinim situacijama i ključni u očuvanju prirode i zaštiti divljih životinja. Njihove izuzetne olfaktorne sposobnosti, u kombinaciji sa stručnošću njihovih vodiča, značajno doprinose otkrivanju i prevenciji zločina povezanih sa otrovima, a samim tim spašavaju i mnoge živote.

Prepoznajući ogromnu vrednost pasa i njihovu važnu ulogu u otkrivanju otrova, možemo podići svest javnosti i podržati njihovu obuku, angažovanje i brigu o njima i tako doprineti očuvanju prirode i životinja.

PRODUKCIJA: WWF Adria
TEKST: Tamara Jevtović

FOTOGRAFIJE: Predrag Đokić
DIZAJN: LIFT Creative Studio, Sombor, Srbija

Kompletan sadržaj i mišljenja izražena u ovoj brošuri su isključivo stavovi i mišljenja WWF-a i projektnih partnera.

The SWiPE project has received funding from the LIFE Programme of the European Union.

The SWiPE project has received funding from the LIFE Programme of the European Union.